

Sprawa C-376/22

Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie § 98 ust. 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem

Data wpływu:

10 czerwca 2022 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Verwaltungsgerichtshof (Austria)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

24 maja 2022 r.

Strona wnosząca skargę rewizyjną:

Google Ireland Limited

Meta Platforms Ireland Limited

Tik Tok Technology Limited

Druga strona w postępowaniu rewizyjnym:

Kommunikationsbehörde Austria (Komm Austria)

Przedmiot postępowania głównego

Kommunikationsplattformen-Gesetz – Dyrektywa 2000/31/WE – Dyrektywa 2010/13/UE – Środek podejmowany przeciw określonej usłudze społeczeństwa informacyjnego

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Wykładnia prawa Unii, art. 267 TFUE

Pytania prejudycjalne

1. Czy art. 3 ust. 4 lit. a) ppkt (ii) dyrektywy 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywa o handlu elektronicznym), Dz.U. L 178 z dnia 17 lipca 2002 r., s. 1, należy interpretować w ten sposób, że przez pojęcie środka podejmowanego przeciw „określonej usłudze społeczeństwa informacyjnego” można rozumieć również środek ustawowy odnoszący się do ogólnie opisanej kategorii określonych usług społeczeństwa informacyjnego (takich jak platformy komunikacyjne), czy też istnienie środka w rozumieniu tego przepisu wymaga podjęcia decyzji dotyczącej konkretnego przypadku (na przykład określonej z nazwy platformy komunikacyjnej)?

2. Czy art. 3 ust. 5 dyrektywy 2000/31 należy interpretować w ten sposób, że zaniechanie powiadomienia Komisji i państwa członkowskiego siedziby o podjętym środku, którego to powiadomienia należy dokonać zgodnie z tym przepisem w nagłym przypadku „w możliwie najkrótszym terminie” (później), prowadzi do tego, że środek ten – po upływie okresu wystarczającego dla (późniejszego) powiadomienia – nie może być stosowany do określonej usługi?

3. Czy art. 28a ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych), Dz.U. L 095 z dnia 15 kwietnia 2010 r., s. 1, zmienionej dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1808 z dnia 14 listopada 2018 r. zmieniającą dyrektywę 2010/13/UE w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych) ze względu na zmianę sytuacji na rynku, Dz.U. L 303 z dnia 28 listopada 2018 r., s. 69, stoi na przeszkodzie stosowaniu środka w rozumieniu art. 3 ust. 4 dyrektywy 2000/31, który nie odnosi się do audycji i wideo stworzonych przez użytkownika udostępnianych na platformie udostępniania wideo?

Powołane przepisy prawa Unii

Dyrektywa 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywa o handlu elektronicznym)

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych

i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych)

Powołane przepisy prawa krajowego

Bundesgesetz über Maßnahmen zum Schutz der Nutzer auf Kommunikationsplattformen (federalna ustawa o środkach ochrony użytkowników platform komunikacyjnych) (Kommunikationsplattformen-Gesetz [ustawa o platformach komunikacyjnych], zwana dalej „KoPI-G”)

„Paragraf 1. (1) Niniejsza ustawa federalna ma na celu wspieranie odpowiedzialnego i przejrzystego postępowania ze zgłoszeniami użytkowników dotyczącymi wymienionych poniżej treści na platformach komunikacyjnych oraz niezwłocznego rozpatrywania takich zgłoszeń.

(4) Dostawcy platform udostępniania wideo (§ 2 pkt 12) są wyłączeni z obowiązków określonych w niniejszej ustawie federalnej w odniesieniu do udostępnianych tam audycji (§ 2 Z 9) i wideo stworzonych przez użytkownika (§ 2 pkt 7).

(5) Na żądanie dostawcy organ nadzorczy stwierdza, czy jest on objęty zakresem zastosowania niniejszej ustawy federalnej.

Paragraf 3. (1) Dostawcy usług muszą ustanowić skuteczną i przejrzystą procedurę obsługi i rozpatrywania zgłoszeń dotyczących jakoby niezgodnych z prawem treści dostępnych na platformie komunikacyjnej.

§ 4. (1) Dostawcy są zobowiązani do sporządzania, corocznie lub co pół roku w przypadku platform komunikacyjnych przekraczających milion zarejestrowanych użytkowników, sprawozdania dotyczącego postępowania ze zgłoszeniami o jakoby niezgodnych z prawem treściach. Sprawozdanie należy przekazać organowi nadzorcemu nie później niż w terminie miesiąca po upływie okresu objętego sprawozdaniem i jednocześnie udostępnić we własnej witrynie internetowej w sposób trwały i umożliwiający łatwe odnalezienie.

§ 8. (1) Organem nadzorczym w rozumieniu niniejszej ustawy federalnej jest Kommunikationsbehörde Austria (austriacki organ ds. komunikacji) ustanowiony zgodnie z § 1 KOG”.

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i przebiegu postępowania

- 1 Austriacka Kommunikationsplattformen-Gesetz (ustawa o platformach komunikacyjnych) (KoPI-G), która ma na celu wzmocnienie „platformowej odpowiedzialności” dostawców takich platform, obejmuje krajowych i zagranicznych dostawców oraz zobowiązuje ich w szczególności do

ustanowienia procedury zgłoszeń i kontroli w odniesieniu do jakoby nielegalnych treści, do sporządzania i publikowania regularnych sprawozdań przejrzystości dotyczących postępowania z odpowiednimi zgłoszeniami oraz do wyznaczania odpowiedzialnych przedstawicieli i pełnomocników do doręczeń.

- 2 Platformy podlegają nadzorowi Kommunikationsbehörde Austria (austriackiego organu ds. komunikacji) (KommAustria), który w przypadku naruszeń może nakładać kary pieniężne.
- 3 KoPI-G jest przykładem ustawodawstwa, które zostało już uchwalone lub powinno zostać uchwalone przez różne państwa członkowskie w kwestiach takich jak usuwanie nielegalnych treści z Internetu, obowiązki staranności, procedury zgłoszeń i procedury naprawcze oraz przejrzystość. Zdaniem austriackiego ustawodawcy pilność tego zagadnienia wymagała podjęcia środków krajowych, zanim zostanie stworzone uregulowanie europejskie.
- 4 Ustawodawca austriacki przyjął, że przepisy KoPI-G są zgodne z dyrektywą 2000/31/WE. Wnoszące skargę rewizyjną twierdzą jednak, że zasada kraju pochodzenia zawarta w tej dyrektywie stoi na przeszkodzie stosowaniu KoPI-G do ich działalności. Ponieważ pierwszą wnoszącą skargę rewizyjną (Google Ireland Limited) oraz trzecią wnoszącą skargę rewizyjną (Tik Tok Technology Limited) należy również uznać za dostawców platform udostępniania wideo, pojawia się również pytanie, czy w odniesieniu do art. 28a dyrektywy 2010/13/UE zasada pochodzenia szczególnie uregulowana dla platform udostępniania wideo stoi na przeszkodzie stosowaniu KoPI-G do treści na tych platformach, które nie są audycjami ani wideo stworzonymi przez użytkownika.
- 5 W trzech postępowaniach głównych, które zostały połączone, chodzi o kwestię stosowania KoPI-G do dostawcy platformy komunikacyjnej mającego siedzibę w Irlandii. Wszystkie trzy wnoszące skargę rewizyjną wniosły o stwierdzenie, że KoPI-G nie ma do nich zastosowania. We wszystkich trzech przypadkach KommAustria stwierdził, że KoPI-G ma zastosowanie, przeciwko czemu zainteresowani dostawcy wnieśli skargi do Bundesverwaltungsgericht (federalnego sądu administracyjnego).
- 6 Bundesverwaltungsgericht oddalił wszystkie skargi jako bezzasadne. Zasadniczo stwierdził w tym względzie, że zasada pochodzenia określona w dyrektywie 2000/31 nie ma zastosowania w sposób nieograniczony i że są konieczne odstępstwa w szczególności w celu utrzymania lub osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony dóbr o wysokiej wartości (np. ochrona małoletnich lub ochrona godności ludzkiej). KoPI-G realizuje takie cele, a ponadto tworzy jedynie podstawę ustawową dla określonych środków w indywidualnych przypadkach. O stwierdzenie niestosowania zwrócono się już przed podjęciem konkretnych środków, a zatem przed indywidualizacją poszczególnych dostawców. Konkretnie środki przeciwko poszczególnym adresatom mogą być jednak podejmowane jedynie w przypadku częstych naruszeń; KoPI-G tworzy jedynie konieczną w tym

względnie podstawę ustawową, a zatem nie jest sprzeczna z zasadą pochodzenia określoną w dyrektywie 2000/31.

- 7 Bundesverwaltungsgericht stwierdził ponadto, że dotychczas nie zwrócono się do państwa siedziby wnoszących skargę rewizyjną o samodzielne podjęcie środków. Komisja Europejska również nie została z wyprzedzeniem poinformowana o takich środkach ograniczających. Jednakże nie podjęto również żadnych środków w rozumieniu art. 3 ust. 4 dyrektywy 2000/31 – stworzono jedynie wymaganą w tym względzie podstawę ustawową. Sama KoPI-G nie przewiduje wprawdzie zwracania się do państwa siedziby o podjęcie środków ani informowania Komisji Europejskiej. Nie jest również przewidziana późniejsza informacja. W ramach wykładni zgodnej z dyrektywą przy podejmowaniu środków ma jednak zastosowanie § 23 ust. 1 i 2 E-Commerce-Gesetz (ustawy o handlu elektronicznym), na mocy którego zostały transponowane do prawa krajowego art. 3 ust. 4 lit. b) i art. 3 ust. 5 dyrektywy 2000/31. W przedmiocie platform udostępniania wideo Bundesverwaltungsgericht stwierdził, że KoPI-G wyłącza dostawców platform udostępniania wideo z określonych w niej obowiązków w odniesieniu do udostępnianych tam audycji i wideo stworzonych przez użytkownika.
- 8 W skardze rewizyjnej od tych wyroków wydanych przez Bundesverwaltungsgericht wnoszące ją podnoszą, że zastosowanie KoPI-G do ich platform zostało potwierdzone niesłusznie. Z uwagi na to, że nie poinformowano Irlandii ani Komisji, ustawa ta nie może mieć do nich zastosowania, ponieważ nakłada na nie bezpośrednie obowiązki (np. ustanowienie procedury zgłoszeń i kontroli), co jest sprzeczne z zasadą kraju pochodzenia. Ponadto nie przeprowadzono indywidualnej oceny spowodowanego przez KoPI-G ograniczenia swobody świadczenia usług, a obowiązki nałożone przez tę ustawę są nieproporcjonalne.
- 9 Pierwsza wnosząca skargę rewizyjną i trzecia wnosząca skargę rewizyjną podnoszą ponadto, że została również naruszona zasada kraju pochodzenia określona w dyrektywie 2010/13, ponieważ w świetle wyroku Bundesverwaltungsgericht objęte nią są również usługi będące usługami platformy udostępniania wideo. Komentarze do wideo są również częścią usług platformy udostępniania wideo.

Zwięzłe przedstawienie uzasadnienia odesłania prejudycjalnego

- 10 Jest bezsporne, że usługi oferowane przez wnoszące skargę rewizyjną (również) w Austrii są usługami społeczeństwa informacyjnego w rozumieniu art. 2 lit. a) dyrektywy 2000/31. Verwaltungsgerichtshof (trybunał administracyjny) wychodzi z założenia, że usługi te należy traktować jako platformy komunikacyjne w rozumieniu KoPI-G i że wnoszące skargę rewizyjną podlegają tej ustawie. Pierwsza wnosząca skargę rewizyjną i trzecia wnosząca skargę rewizyjną są ponadto dostawcami usług platform udostępniania wideo, którzy są wyłączeni

z obowiązków KoPI-G w odniesieniu do udostępnianych tam audycji i wideo stworzonych przez użytkownika, ale nie w odniesieniu do rozpowszechnianych na tych platformach innych komunikatów lub przedstawień zawierających treści intelektualne (w szczególności komentarzy).

W przedmiocie pytania pierwszego

- 11 Zgodnie z art. 3 ust. 2 dyrektywy 2000/31 państwa członkowskie nie mogą z powodów wchodzących w zakres koordynowanej dziedziny ograniczać swobodnego przepływu usług społeczeństwa informacyjnego pochodzących z innego państwa członkowskiego. Zgodnie z art. 2 lit. h) dyrektywy 2000/31 dziedzina podlegająca koordynacji obejmuje wymagania ustanowione w systemach prawnych państw członkowskich mające zastosowanie do podmiotów świadczących usługi społeczeństwa informacyjnego lub do usług społeczeństwa informacyjnego, niezależnie od tego, czy mają charakter ogólny, czy zostały przewidziane szczególnie dla nich.
- 12 KoPI-G zawiera szereg przepisów ustanawiających określone obowiązki w zakresie postępowania dla krajowych i zagranicznych dostawców bez wydawania indywidualnego, konkretnego aktu prawnego (np. obowiązek ustanowienia systemu zgłoszeń i kontroli). Dopiero w przypadku niespełnienia tych obowiązków organ nadzorczy może podjąć działania wykonawcze lub nałożyć kary pieniężne. Ponadto usługodawcy mogą zwrócić się do organu nadzorczego z wnioskiem o stwierdzenie, czy podlegają zakresowi zastosowania tej ustawy. Stwierdzenia te są dokonywane w odniesieniu do konkretnych platform komunikacyjnych oferowanych przez wnioskodawcę.
- 13 Sąd odsyłający uważa, że KoPI-G poprzez obowiązki ustanowione w tej ustawie ustanawia wymogi odnoszące się wykonywania działalności w zakresie usługi społeczeństwa informacyjnego, a zatem ma miejsce ingerencja w dziedzinę podlegającą koordynacji w rozumieniu art. 2 lit. h) dyrektywy 2000/31. Dlatego należy zbadać, czy spełnione są warunki odstępstwa od art. 3 ust. 2 tej dyrektywy.
- 14 Aby tak było, muszą być spełnione łącznie trzy warunki. Po pierwsze, dany środek ograniczający musi być konieczny do zapewnienia ochrony porządku publicznego, zdrowia publicznego lub konsumentów, po drugie, musi być podejmowany przeciw określonej usłudze społeczeństwa informacyjnego, która faktycznie narusza te cele lub grozi ich naruszeniem, a po trzecie, musi być proporcjonalny do tych celów ochrony. Ponadto państwo siedziby i Komisja muszą zostać powiadomione o zamiarze podjęcia takich środków.
- 15 Verwaltungsgerichtshof tymczasowo przyjmuje, że warunki pierwszy i trzeci są spełnione. W odniesieniu do drugiego warunku pojawia się jednak pytanie, czy obowiązki określone w KoPI-G są środkiem podejmowanym przeciw określonej usłudze społeczeństwa informacyjnego (która narusza cele ochrony lub grozi ich naruszeniem).

- 16 Ustawodawca austriacki uznał przewidziane obowiązki za „środki” w rozumieniu art. 3 ust. 4 dyrektywy 2000/31. Verwaltungsgerichtshof uważa jednak, że nie jest pewne, czy generalno-abstrakcyjna regulacja, która ustanawia ogólne obowiązki bez wydania indywidualnego i konkretnego aktu prawnego, może faktycznie stanowić taki środek. Zastanawia się on, czy dopuszczalny jest środek skierowany do ogólnie opisaney kategorii dostawców zamiast do zindywidualizowanych dostawców. Odwołuje się on do opinii rzecznika generalnego w sprawie C-390/18, zgodnie z którą środki na podstawie art. 3 ust. 4 dyrektywy 2000/31 mogą być podejmowane jedynie ad hoc. W odpowiednim wyroku nie udzielono jednak odpowiedzi na to pytanie, wobec czego otwarta pozostaje kwestia, czy środki takie jak przewidziane w KoPI-G, które generalnie dotyczą dostawców krajowych i zagranicznych, należy uznać za środki podejmowane przeciw „określonej usłudze społeczeństwa informacyjnego”.
- 17 Okoliczność, że zgodnie z dyrektywą 2000/31 przed podjęciem środka należy zwrócić się do państwa członkowskiego pochodzenia o podjęcie środków, również przemawia przeciwko uznaniu generalno-abstrakcyjnego środka za środek w rozumieniu art. 3 ust. 4 tej dyrektywy, ponieważ w momencie uchwalania ustawy takiej jak KoPI-G niekoniecznie jest wiadome, w jakich innych państwach członkowskich może ona mieć wpływ na dostawców.
- 18 Jeżeli taka generalno-abstrakcyjna regulacja nie stanowi środka odnoszącego się do określonej usługi w rozumieniu art. 3 ust. 4 dyrektywy 2000/31, wówczas zdaniem sądu odsyłającego zasada kraju pochodzenia stałaby na przeszkodzie obowiązkom takim jak określone w KoPI-G. Dokonane przez organ nadzorczy i potwierdzone przez Bundesverwaltungsgericht ustalenia dotyczące zastosowania KoPI-G do wnoszących skargę rewizyjną nie powinny być zostać wówczas dokonane.

W przedmiocie pytania drugiego

- 19 Zgodnie z art. 3 ust. 4 lit. b) dyrektywy 2000/31 państwo członkowskie przed podjęciem danych środków powiadamia Komisję i państwo członkowskie, na którego terytorium dostawca ma siedzibę, o zamiarze podjęcia danych środków. Wcześniej państwo członkowskie musi – bezskutecznie – zwrócić do państwa siedziby dostawcy o podjęcie środków. Ani Republika Irlandii, ani Komisja Europejska nie zostały poinformowane przez Austrię przed wydaniem KoPI-G.
- 20 Verwaltungsgerichtshof przyjmuje zatem, że KoPI-G, nawet gdyby przewidziane w niej obowiązki należało uznać za środki podjęte przeciw określonej usłudze społeczeństwa informacyjnego i spełnione były również pozostałe wymienione już wymogi, miałyby zastosowanie do wnoszących skargę rewizyjną ze względu na braku uprzedniego powiadomienia tylko wtedy, gdyby zachodził nagły przypadek w rozumieniu art. 3 ust. 5 dyrektywy. Przepis ten został wyraźnie powołany w uwagach wyjaśniających do KoPI-G. Jednak nic nie wskazuje na to, że państwo członkowskie siedziby lub Komisja zostały później powiadomione,

wobec czego nie dokonano tego w każdym razie „w możliwie najkrótszym terminie”, jak przewidziano w art. 3 ust. 5 dyrektywy 2000/31. Powstaje zatem pytanie, czy wymóg późniejszego powiadomienia jest jedynie przepisem porządkowym, czy też jego niedochowanie może prowadzić do niedopuszczalności podjętego środka.

- 21 W związku z tym wnosi się o dokonanie wykładni art. 3 ust. 5 dyrektywy 2000/31, aby móc ocenić, czy zaniechanie późniejszego powiadomienia prowadzi do tego, że KoPI-G nie może być stosowana do wnoszących skargę rewizyjną również w przypadku, gdy spełnione są wszystkie pozostałe warunki określone w art. 3 ust. 4 lit. a) dyrektywy.

W przedmiocie pytania trzeciego

- 22 Jeżeli obowiązki określone KoPI-G powinny być oceniane jako środki dotyczące określonej usługi, które zasadniczo mają zastosowanie do usług oferowanych przez wnoszące skargę rewizyjną, pojawia się pytanie w związku z dostawcami, którzy oferują również usługę platformy udostępniania wideo, czy zasada kraju pochodzenia zawarta w dyrektywie 2010/13 stoi na przeszkodzie stosowaniu obowiązków określonych w KoPI-G wobec dostawców mających siedzibę w innym państwie członkowskim do tych treści, które nie są audycjami lub wideo stworzonymi przez użytkownika.
- 23 Zdaniem Verwaltungsgerichtshof odesłanie w art. 28a ust. 1 dyrektywy 2010/13 do dyrektywy 2000/31 należy rozumieć w sposób tak szeroki, że wymienione środki mogą być podjęte również na określonych tam warunkach. Stosowanie środków dopuszczalnych na podstawie art. 3 ust. 4 dyrektywy 2000/31 do usług platformy udostępniania wideo byłoby więc wówczas dopuszczalne, o ile nie ingerowałoby to w obszar zharmonizowany dyrektywą 2010/13.
- 24 Z uwagi na to, że audycje i wideo stworzone przez użytkownika udostępniane na platformach udostępniania wideo są wyłączone z zakresu zastosowania KoPI-G, ale stanowią one istotny element pojęcia „usługi platformy udostępniania wideo”, Verwaltungsgerichtshof uważa, że stosowanie obowiązków określonych KoPI-G powinno być zgodne z dyrektywą 2010/13, o ile spełnione są warunki określone w art. 3 ust. 4 dyrektywy 2000/31.